

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

Pszichológia Doktori Iskola

Minőségbiztosítási Terv

A doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának elveit és módszereit elsősorban a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (BME DHSZ), a BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (BME TVSZ), valamint a Doktori Iskola működési szabályzata rögzíti. Az alábbiak részben ezekkel átfedő, részben ezeken túlmutató követelményeket ismertetünk, nem kitérve viszont a kapcsolódó jogszabályokban megjelenő kötelező minőségbiztosítási elemekre ([2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról](#), a doktori iskolákról, a doktori eljárás rendjéről és a habilitációról szóló [387/2012. \(XII.19.\) Kormányrendelet](#), valamint a MAB doktori képzésre vonatkozó határozatait).

A Pszichológia Doktori Iskola (továbbiakban: Doktori Iskola) jelen minőségbiztosítási szabályzata követi az Országos Doktori Tanács ajánlását, helyenként az abban szereplőknél magasabb elvárásokkal. A szabályzat a doktori képzés és a fokozatszerzés hat kiemelt fázisának szabályozásán keresztül kívánja elérni, hogy a Doktori Iskola egészének minősége stabil és magas szintű legyen. E kiemelt fázisok: doktori témák meghirdetése, felvétel a doktori képzésre, doktori képzés tantárgyai, hallgatói előrehaladás monitoringja, PhD fokozatszerzés követelményei, PhD fokozatszerzési eljárás.

Doktori témák meghirdetése

(1) A Doktori Iskola évente (január-február) PhD *témajavaslatokat* kér be a képzésben részt vevő szervezeti egységektől, valamint az együttműködő intézményektől. Az egyes témajavaslatokhoz meg kell adni a *témakiírók* adatait is. A témakiírókkal szembeni általános követelmény, hogy doktori fokozatuk megszerzésétől számított legalább 2 évi szakmai gyakorlattal rendelkezzenek. Egy témavezető egyidejűleg legfeljebb 3 doktorandusz munkáját irányíthatja. Mind a doktori témát, mind pedig a témakiíró személyét a Pszichológia Doktori Iskola Tanácsa (DIT) hagyja jóvá, amely tanács tagsága kiemelkedően magas szakmai-tudományos elvárásokat teljesít (ld. a Doktori Iskola működési szabályzata). Külső témavezető esetén a téma meghirdetéséhez az intézményi vezető fogadó nyilatkozata, valamint BME-n dolgozó konzulens kijelölése is szükséges. Külső témavezetés (és ezen belül a külső kutatóhelyen megvalósuló témavezetés) a Doktori Iskolával együttműködési megállapodást kötött intézményekben lehetséges, ahol a szerződés alapján biztosított a kutatás szellemi és infrastrukturális háttere, és rendezett a hallgató foglalkoztatásra irányuló jogviszonya.

(2) A témakiírókkal szemben kiemelt elvárás az aktív kutatói tevékenység: a téma meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói jelentősen haladják meg a Doktori Iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit. A témakiírók *korábbi témavezetései*nek értékelésével el kell kerülni, hogy a hallgatók sorozatosan eredménytelen témavezetést nyújtó oktatók irányítása alá kerüljenek.

(3) A DIT által jóváhagyott, meghirdetésre kerülő doktori témák megtekinthetők a www.doktori.hu lapon és a Doktori Iskola honlapján. A témavezetők adatlapjai elérhetők a www.doktori.hu lapon. A felvételi követelményekről és a Doktori Iskolába felvettek

névsoráról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a Doktori Iskola honlapján.

(4) Témavezetővé válik az a témakiíró, akinek meghirdetett témájára jelentkező hallgató felvételt nyer, és beiratkozik a Doktori Iskolába. Minden doktoranduszhoz egy és csak egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelöltek fokozatszerzésre való felkészülését. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés, vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges a DIT által elfogadott és az EHBĐT előzetes hozzájárulásával meghirdetett témakiírás alapján.

Felvétel a doktori képzésre

(1) A Doktori Iskola évente (márciusban) megjelenteti a felvételi *pályázati felhívást*, amely tartalmazza témakiírásokat, valamint a doktori képzésbe történő felvétel formai és tartalmi követelményeit. A felvételi meghallgatás (júniusban) célja a megfelelő felkészültség ellenőrzése és rangsorolt felvételi javaslat tétele. A felvételi a DIT által kijelölt Felvételi Bizottság előtt zajlik. A felvételi vizsgán való részvétel feltétele a fogadókészség írásban történő biztosítása a témavezető, valamint a fogadó egység részéről (tanszék, ill. külső intézmény).

(2) A felvételi folyamat a Doktori Iskola és a gesztori feladatokat ellátó Természettudományi Kar (TTK) számos tisztségviselője és testülete által kontrollált: a Felvételi Bizottság jelentése alapján a DIT javaslatot tesz a TTK Dékánjának a felvételre, valamint az állami ösztöndíjak odaítélésére. A felvételi döntéseket a TTK Dékánja hozza meg.

A doktori képzés tantárgyai

(1) A tárgyak képzésbe történő elfogadásáról, illetve a kínálat felújításáról a DIT – minden félév előtt – dönt. A tematika legalább háromévenként felülvizsgálandó.

(2) A Doktori Iskola oktatói alkalmasságát a DIT folyamatosan kontrollálja: A Doktori Iskola oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók lehetnek, akiket – a doktori iskola vezetőjének javaslatára – a DIT adott időszakokra alkalmasnak tart a doktori iskola keretében oktatási, kutatási és témavezetői feladatok ellátására. A Doktori Iskola oktatói megjelennek az iskola ODT adatbázisában, és amennyiben valaki több doktori iskolában is oktat, az ODT adatlapján nyilatkozik arról, hogy melyik doktori iskolához hány százalékban tartozik

(3) A Doktori Iskola aktuális képzési tervéről, illetve tantárgyairól és oktatóiról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a Doktori Iskola honlapján.

A hallgatói előrehaladás monitoringja

(1) A hallgatók tanulmányi teljesítményét és előrehaladását tanévenként a DIT értékeli a doktorandusz munkabeszámolók alapján (BME TVSZ 27. § 1 és 8). Az év végi beszámolók nyilvános doktorandusz konferencia formájában zajlanak.

(2) A DIT külön is figyelemmel kíséri a hallgatók tudományos teljesítményeinek azon elemeit, amelyek majd a fokozatszerzési eljárás megindításához lesznek szükségesek.

(3) A DIT értékelése alapján a TTK Dékánja a tanulmányaikban vagy kutatómunkájukban nem megfelelően haladó államilag támogatott hallgatókat átsorolhatja az önköltséges képzésbe (BME TVSZ 27. § 9).

(4) A DI az egyetemen alkalmazott egységes monitoring eljárással nyomon követi a fokozatot szerzett hallgatók életútját. Ennek eredményét a DI időszakos önértékeléseiben a www.doktori.hu adatbázisában hozza nyilvánosságra. Az önértékelés tartalmazza a képzésre vonatkozó egyéb statisztikai adatokat is (hallgatói létszámadatok, átlagos fokozatszerzési idő, fokozatszerzési arány, stb).

A PhD fokozat követelményei

(1) A doktori fokozat általános követelményeit a BME DHSZ részletesen szabályozza.

(2) A saját eredményeket közlő publikációkat a tézispontokhoz kell rendelni, és ezekről a Doktori Iskola által meghatározott formában társszerzői lemondó nyilatkozatot kell kérni.

(3) A fokozat megszerzésének feltétele, hogy a tézispontokhoz rendelt publikációk eleget tegyenek a Doktori Iskola részletes publikációs követelményrendszerének. Ezt a Doktori Iskola évente felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja. A jelenleg érvényes elvárásokat az *1. számú melléklet* tartalmazza.

(3) Ha a fokozatszerzési követelményekben változás történik, akkor a változásról született döntést követő 2 éven belül a jelölt választása szerint kell alkalmazni a korábbi vagy az új követelményeket.

(3) A követelményrendszer (MAB előírás szerint) része a Doktori Iskola Működési Szabályzatának, így elérhető a ww.doktori.hu adatbázisban, de közvetlenül is elérhető a doktori iskola, illetve az egyetem honlapján keresztül.¹

(4) A szigorlatok színvonalának folyamatos felügyelete mellett, a HBDT a szigorlati tárgyakat három évente felülvizsgálja. A Szigorlati Bizottságokat a HBDT jelöli ki.

A fokozatszerzési eljárás

(1) A fokozatszerzési eljárás szabályait részletesen ismerteti a BME DHSZ 15. § - 23. §.

(2) A doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára kell bocsátani. A vitában a dolgozatot egy külső, legalább doktori (PhD) fokozattal rendelkező opponens értékeli. A vita lefolyását és különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket, megállapításokat jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyv melléklete az opponensi vélemény. Az értekezés jelentős átdolgozása esetén a munkahelyi vitát ismét le kell folytatni.

(3) Az értekezés benyújtása után – a HBDT által kijelölt – Bíráló Bizottság tagjai nyomtatott és elektronikus formában is megkapják a teljes eljárási anyagot. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A Bíráló Bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védés előtt egy héttel elektronikus formában kapják meg. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a tézisfüzet nyilvánossá válik a doktori iskola honlapján.

¹ http://data.cogsci.bme.hu/public_html/DOWNLOAD/PHD_iskola/20111006/pszichologia_phdmin_2011.pdf

(4) A bírálókhoz kiküldött értekezés utólag nem módosítható. Amennyiben a Bíráló Bizottság szakmailag hibás állításokat kifogásol, vagy nem fogad el tézispontokat, akkor a bizottsági jegyzőkönyv erre vonatkozó részét a disszertációhoz csatolják (elektronikus formában is), és a megvédett értekezés ezzel a kiegészítéssel kerül nyilvánosságra (könyvtár, repozitórium).

Záró megjegyzések

A Doktori Iskola minőségbiztosítási szabályzatának egyes pontjaival az alábbi minőségbiztosítási elvek kiemelt érvényesülését kívánja elérni:

(1) A szakmai kontroll elve. A doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatán keresztül érvényesíteni kell a nemzetközi és hazai szakmai–tudományos közvélemény kontrollját.

(2) A tudományetikai követelmények figyelembevételének elve. A minőségirányítási rendszer kialakítása és működtetése során érvényesíteni kell a Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai Bizottságának állásfoglalásait.

(4) A nyilvánosság elve. A minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára széles körűen nyilvánosak legyenek.

(5) A visszacsatolás elve. A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a Doktori Iskola különböző testületeinek tagjai folyamatos visszajelzést kapjanak tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására.

(6) A szellemi tulajdon védelmének elve. A minőségirányítási rendszer fejlesztésének is hozzá kell járulnia ahhoz, hogy az egyetemi doktori képzés a jövőben is álljon teljes összhangban az Európai Uniónak és a Magyar Köztársaságnak a szellemi tulajdon védelmére irányuló törekvéseivel.

(7) Az egyéni felelősség érvényesítésének elve. Egy tudományos iskola kialakítása és működtetése csapatmunka, de ez csak akkor lehet sikeres, ha egyértelműen tisztázott, kinek mi a feladata és felelősségi köre a képzés és kutatás folyamatában.

(8) A folyamatok dokumentálásának elve. A doktori képzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról készüljön dokumentáció. A dokumentáció ellenőrzése a minőségirányítási rendszer alapvető feladata. A doktori képzés egészén belül fontos célkitűzés, hogy a képzésben érintett oktatók adminisztratív terhelése ne növekedjék a minőségirányítási rendszer kialakítása és működtetése folyamán.

Budapest, 2014. szeptember 25.

Izsó Lajos

a Pszichológia Doktori Iskola vezetője

**PhD fokozat megszerzésének publikációs követelményei
a Pszichológia Doktori Tanács kiegészítése a BME DSZ követelményrendszeréhez**

A feltételek formális teljesítése nem garantálja sem az eljárás elindítását, sem pedig annak sikeres befejezését. A döntéshozatalnál a Pszichológia Doktori Tanács és a hivatalos opponensek külön-külön érdemben megvizsgálják az új tudományos eredmények publikálásának szintjét, továbbá a jelölt hozzájárulását a publikált eredményekhez.

Publikációs követelmények eljárás indításánál:

Legalább 4 tudományos közlemény, melyből legalább 2 megjelent (vagy közlésre elfogadott) lektorált folyóiratcikk, ebből legalább 1 „Web of Science” adatbázisban szereplő folyóiratban megjelent közlemény (a továbbiakban: WoS folyóirat-közlemény).

A PhD értekezés opponensekhez történő kiküldésének feltétele:

Legalább 4, a tézispontokhoz kapcsolt (megjelent vagy közlésre elfogadott) tudományos közlemény, ezen belül legalább 3 lektorált folyóirat-közlemény, legalább 2 WoS folyóirat-közlemény vagy LREC konferencia-kiadvány, valamint legalább 1 „kiemelt publikáció”, melynek a jelölt első szerzője.

„Kiemelt publikáció” az a folyóirat-közlemény, amely olyan kiadványban jelent meg (nyert elfogadást), mely impakt faktorral rendelkezik, vagy pedig a szűkebb szakterület elismert fórumaként számon tartott alábbi publikációs helyek körébe tartozik:

*Advances in Cognitive Psychology
Applied Neuropsychology
Brain and Mind
Cognitive Linguistics
Cognitive Neuropsychiatry
European Journal of Philosophy
First Language
Language Learning and Development
Philosophy and Phenomenological Research
Valamint:*

az Association of Computational Linguistics konferencia-kiadványai (ACL, NAACL, EACL)

az Association for Computing Machinery konferencia-kiadványai

az Institute of Electrical and Electronics Engineers konferencia-kiadványai

Nem tekinthető folyóirat-közleménynek konferencia kiadványban megjelent egyéb közlemény.

A fokozatszerzési követelményeket a Pszichológia Doktori Tanács évente felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja.

A fokozatszerzési követelményeket a Pszichológia HBDT 2011. május 9-én fogadta el, a BME EHBTD 2011. szeptember 30-án fogadta el, és 2011. szeptember 30-án lépett érvénybe.

Átmeneti rendelkezések:

A 2010. szeptember 1. előtt beiratkozott hallgatók esetén a doktorjelölt választása szerint kell alkalmazni a Pszichológia Doktori Tanács korábbi (2008) vagy a jelenlegi (2011) követelményeit.